

Robin Woodin jäljelle jääneet paperit

Robin Wood: Hollywood Vietnamista Reaganiin. Suom. Antti Alanen. Valtion painatuskeskus, Helsinki/Suomen Elokuva-arkisto, 1989, julkaisusarja A 14

Mikäli minua olisi pyydetty viime vuosien elokuvakirjatarjonnasta ehdottamaan jotain amerikkalaista elokuvaa käsittelevää teosta suomennosprojektiksi, olisin luultavasti päätenyt juuri tähän teokseen: Robin Woodin *Hollywood Vietnamista Reaganiin*. Perustelut ovat sekä laadullisia että kustannuspoliittisia.

Woodilla, joka korostaa olevansa ”kriitikko” eikä ”elokuvateoreetikko”, on hämmästyttävän tyyni kirjoittajantemperamentti - punnitseva ja vakuuttava tyylilaji, joka ei yritä vietellä lukijaa halvoilla kärjistyksillä tai leikinlaskulla. Hänellä on epämuodikkaan tinkimätön käsitys elokuvallisesta laadusta, joka toimii pikemminkin jonkinlaisena kirjoittajan moraalina kuin pyrkimyksenä ahtaisiin kanonisointeihin - näin eritoten sen jälkeen, kun Wood 70-luvun puolivälissä otti uudelleenarvioitavaksi entisen auteurisminsa. Tämä laadun käsitys toimii lukijalle hyödyllisenä aallonpituutena, jonka tavoitettuaan hän voi vapaammin pujotella Woodin teksteissä, niitä suoraan hyväksymättä tai hylkäämättä kun kerran on tavoittanut niiden perusteet.

Edelleen, Woodin kirja on niin sanotusti ”ajan-kohtainen” sekä kulttuurisissa arvioinneissaan, tutkimuksellisissa kysymyksenasetteluissaan että elokuviansa valinnoissa. Ideologikritiikki ja seksuaalisuuden tarkastelu - Woodin oman homouden avaamien perspektiivien kautta - ovat vuoden 1976 jälkeen syrjäyttäneet Woodin kirjoituksissa sen, mitä hän ironisesti kutsuu ”oman viattomuuden ajaksi”. Tämä ei kuitenkaan eristä häntä potentiaalisista lukijoista.; *Hollywood Vietnamista Reaganiin* ei kuulu niihin kirjoihin, joiden suomentaminen on mieleetöntä, koska niiden monimutkainen suhde tutkimustermistöön joka tapauksessa mahdollistaa ymmärtämisen vain niille, jotka yhtä sujuvasti voisivat lukea ne alkukielelläkin. Kuten Wood salaviisaasti toteaa, ”tämä kirja on tarkoitettu kaikenikäisille.

Woodin kirja rakentuu kahdenlaisista erillisistä luvuista, esseistä: häkellyttävän taitavista ”lähilu-

vuista”, joiden kohteina ovat ohjaajittain mainittuina Penn, de Palma, Scorsese ja Cimino, sekä amerikkalaista kulttuuria usein hyvin populaarinen elokuvien kautta panoroivista arvioinneista. Tässä yhteydessä kerrataan Woodin tunnettu kiinnostus 70-luvun kauhuelokuvaan sekä nähdään, miten Woodin suurenmoinen temperamentti lähes murtuu hänen tarkastellessaan selkeän närkästyneesti ja hivenen ahtaasti Steven Spielbergin suhdetta perheeseen, lapseen ja fantasiaan.

Tässä yhteydessä kriitikon tai esittelijän roolini pakottaa minut kiinnittämään huomioni kustantajan tekemään kuningasrikokseen: kirjaa on lyhennetty ja nimenomaan tällaisten ”panorointien” osalta. Syyt, kuten suomentaja Antti Alasen hyödyllinen esipuhe kertoo, ovat ”kustannuspoliittisia”, mikä on melko ymmärrettävää kun huomaa, että kirja jo tällaisenaan on yli 320-sivuinen. Toisaalta samainen kustantaja on aiemmin nähnyt asialliseksi sulattaa ulos noin 2 kg ja kovissa kansissa Jörn Donnerin vain laimeasti huvittavia vanhoja elokuva-arvosteluja.

Poistojen logiikka on ylikorostanut perinteisen laatuelokuvan asemaa tässä kirjassa ja Woodin tarkastelujen kohteena; toisin sanoen tarpeettomasti lähentänyt sitä elokuvan mestareita -tyyppiiseen kirjoitteluun, vaikka kyseessä on myös yhteiskuntapoliittinen kannanotto. Toisaalta kustantajan poistot ovat kohdistuneet artikkeleihin, joiden hän on pelännyt sisältävän elokuvia, jotka olisivat suomalaiselle yleisölle vieraita - ja niin tämä ensiarviolta ymmärrettävä periaatekin johtaa kirjan informaatioarvon laskemiseen.

Kustantajan lopullinen ja varsin pitävä peruste lienee, että näin lyhennetyssä kirja on pysynyt paremmin ostettavan hintaisena ja luettavan mittaisena. Suomen kielellä kun on ikävä taipumus vääntää sanottavaansa huomattavasti enemmän tilaa kuin esimerkiksi englannin kielellä. Mutta kun poistoihin muiden muassa sisältyvät artikkelit homoudesta ja naisen asemasta elokuvassa, syntyy halu kömpelösti korostaa, että asioiden tärkeysjärjestyksistä lienee jälleen kerran päättännyt joukko heteroseksuaalisia miehiä.

Putte Wilhelmsson